

bovendien
nvolgende,

ts van staal
Kuyper —
dan toch...
n storm ge-
hoogleeraar

kelijk, kwam
an. Het zette
en. Wat won-
sche manifeste-
chet van het
der, maar in
„klaar door-
wordt in het
doordacht en
en actie heeft
geest van Ge-
alde exegese,
en volle aan-
in Gen. 1-3.
Openbaring
eet klaar met
ormeel erkent
wel, Dr. Geel-
dan nog de
ng" van het

n het Neder-
er, voorzeker
tere genaratie
de zou verzin-
och — en nu
n droeven af-
pyper zelf door
el beredonee-
deze geestes-
mo. Hij heeft
it worden. De
lijk zoo frisch,
i tegenover de
hristendom in
ebroken op de
mgsten tijd, is
nis, waarvoor
had.
ur neemt een
e reeds in zijn
Koning Jero-
(Egyptischen)
is het. Uit het
de reformator
as Dr. Kuyper
het land der
veel meer, dan
thou van een
uwing gebrui-
sbegeerte niet
tionaire staat-
ten voluit zich
werkelijkheid,
praktijk? Was
le verlichting-
ar toch die be-
een worden als

an den bodem
waagde, klonk
denken binnen
vloed: over het
n de Paradijs-
feit beschreven
ten bodem der
ke bedoeld zijn
intoeliglijk waar-
eschreven wer-
ijzonderde open-
men staan kan,
ens voor onze
verkwijnen.
e geweldige be-
jep genoeg leef-
den geestesaan-
lijn, die ik van
zijn kerkelijken
e berustte.

diepste oorzaak
het Geelkerken-
et zuiver stellen
kan heeten, als
formeerd-kerke-
sluitend aan de
nd."

ema zoo ruim
egzame objek-

overzicht over

eenige kritiek
er opzettelijke

maken, zullen
rijke artikelen
ten.

over 1926 op
er onder ons
zonder vrees
ateerl worden.

is onze Vrije

schap tot de

In eigen kunst zijn wij op dit oogenblik nog niet sterk.

Maar met een eigen wetenschap, al ontbreekt ook daaraan nog veel, mogen wij gelukkig voor den dag komen.

Eigenaardig, dat in dezen gang van zaken de historie van den bloeitijd van het Calvinisme in ons land zich weerspiegelt.

De Leidseche Universiteit stond reeds meer dan een kwart eeuw, toen de grootmeester van onze Hollandsche schulderschouw, Rembrandt, nog geboren moest worden.

Toen ging naar Goddelijk bevel de wetenschap vóór de kunst.

En zien wij hetzelfde met in onze dagen?

Wij zullen den dag zegenen, waarop onder ons de heilige kunstdrift ontwaakt.

Wij kunnen naar de eerste rituelingen luisteren. Maar dwingen kunnen wij hier niets.

Kunstenaars kunnen alleen aarden bij de gratie Gods.

Daarom zijn daarvoor onze oogen op Hem.

Doch door Zijn voorzienigheid wil Hij ons blijkbaar leeren, dat wij ons eerst hebben te werpen op de wetenschap.

Wij merken er de hand des Heeren in, dat de wetenschappelijke aandrift sterker dan de aesthetische onder ons tot uitging is gekomen.

Anders zouden wij allicht onze krachten en gaven gaan versnipperen.

Wij zouden en de wetenschap en de kunst financieel moeten steunen.

Dit zou boven onze krachten gaan.

En het einde zou zijn, dat beide armoe moesten leiden.

Maar Hij, die de gaven uitdeelt gelijkerwijs Hij wil, heeft het thans zoo beschikt, dat wij niet behoeven te vragen hoe wij onze offers moeten verdeelen, ten einde onze kultuuroeping na te komen.

Hij heeft voor ons nog alleen opgericht de Vrije Universiteit.

Verstaan wij dan de fingerwijzing, welke Hij ons hierin geeft.

Op de wetenschap, gelijk die naar Gereformeerd beginsel aan de Vrije Universiteit beoefend wordt, hebben wij onze krachten te concentreren.

Is het niet opmerkelijk, dat, terwijl een hoogleeraar ons het vóór-vorige jaar door den dood ontviel en één hoogleeraar wegens ouderdom het voorbije jaar moest aftreden, drie jonge krachten gereedschonden om hun plaatsen in te nemen, ja, de Universiteit in staat stelden nog breder veld van wetenschap te bestrijken?

Is hieruit niet duidelijk, dat de Vrije Universiteit in het brandpunt onzer kulturele belangstelling moet staan en dat zich daarvoor de beurzen hebben te openen?

Men schenke dan ook volle aandacht aan de circulaire, welke eenige weken geleden tot ons volk uitging en welke wij met aegeling van namen (vanwege de plaatsruimte) hier overnemen:

Met onze Vrije Universiteit, dit staat vast, moeten wij vooruit.

De Voorzitter der laatste Jaarvergadering, de Heer Colijn, sprak:

„De Universiteit is blijvend. Wij laten haar niet los. We steunen haar met de hand, die arbeid en geeft, meer nog, we steunen haar met de ziel, die bidt. Maar vooral, we weten haar onder de hoede onzes Gods. En daarom mogen wij niet nabsten voort te varen. Daartoe dringt al dadelijk de tijd.

Het jaar 1930, het jaar waarin wij, naar den wisch der Wet, een vierde faculteit moeten hebben, zoo we den effectus civilis behouden willen, ligt zoo angstig dicht bij. En het zal U dan ook niet verwonderen, dat Directeuren, Curatoren en Senaat zich voortdurend beraden hebben, wat ons te doen dand.

Willen we eenzijdig vasthouden aan het ideaal eener tot vijf faculteiten uitgereijde Universiteit, aan den anderen kant moet ook worden bedacht, dat we aan ons volk geen offers mogen vragen voor doeleinden, die, naar menscheijk oorfeel, onbereikbaar zijn.

Voorts werd het vertrouwen uitgesproken, dat in het jaar, hetwelk ons van de eerstvolgende jaarvergadering scheidt, de plannen een vasten vorm zullen hebben aangenomen.

Ten einde daartoe te komen, is de Commissie, die werd ingesteld om de verschillende mogelijkheden inzake den uitbouw der Vrije Universiteit te overwegen, met kracht aan den arbeid getogen. We mogen verwachten, dat zij hare voorstellen vergezeld zal doen gaan van berekeningen, die aantonen welke offers moeten worden gebracht om ons ideaal te benaderen en tevens dat die voorstellen door de aangewezen colleges nauwgezet getoetst zullen worden. Vast staat voorts, dat in het bijzonder het financiële vraagstuk onderwerp van ernstige overweging in de Provinciale Organisaties zal moeten uitmaken, opdat te dien aanzien met kennis van zaken op de jaarvergadering zal kunnen worden beraadslagd.

Kunnen we alzoo thans nog geen antwoord geven op de vraag, hoe de oplossing zal luiden, wel mag worden gezegd, dat er een perspectief is, zelfs dat er gestreefd wordt naar een oplossing, die niet alleen het jaar 1930, maar ook het jaar 1955 in het oog vat. In elk geval, in geldelijk opzicht zullen twee dingen noodig zijn; vooreerst een uitbreidingskapitaal ten behoeve van de materiële voorzieningen (bouw van laboratoria, enz.) en voorts daarna een belangrijke verhooging van de jaarlijksche inkomsten. Het eerste zal naar zeer globale raming aanvankelijk de 1300.000 overtreffen om een ernstig begin te kunnen maken; opgave van het tweede zal

eerst kunnen volgen, wanneer klaarheid is verkregen ten aanzien van den te volgen weg.

En nu wenden we ons tot U om te komen tot het benoemde uitbreidingskapitaal. Dat ga voorop. Dat is het eerste doel, waarop we mogen en moeten aansturen. Zoo de Heere wil, komt ook het tweede doel spoedig in zicht. Is het te hoog gegrepen, wanneer we een bevestigend antwoord verwachten op de vraag: „Zal ons Calvinistisch volk toonen, dat het tot verhoogde offers bereid is, waar het gaat om de uitbreiding der Universiteit, die het van den Heere onzen God ontvangen heeft?”

De benoemde som overschrijdt het drievoud van het bedrag der jaarlijksche contributie; als in eiken kring dat drievoud wordt samengebracht door giften in rens of in termijnen, en zij die daartoe in staat zijn, voor eenmaal een niet onbelangrijke gift geven, heeft de gestelde vraag een verbliffend antwoord ontvangen, dat ons rijke dankensstof geeft.

Wij vertrouwen; wij twijfelen niet. Zien wij goed, dan wacht ons volk slechts op de gelegenheid om zich door daden uit te spreken en te verwerken in de vaste overtuiging van Dr. A. Kuyper, bij de verdediging van de Hooger Onderwijswet in 1904 uitgesproken: „De geachte afgevaardigden... behoeven zich niet ongerust te maken, dat na 25 of 50 jaren dit recht zal ontnomen worden, maar wat hun verbazing zal wekken, is, dat de uitroeping zal plaats hebben gehad.” (Handelingen blz. 1570-1572).

Welnu, ondergesteekenden vereenigden zich tot een Commissie, die zal trachten een Uitbreidingsfonds bijeen te brengen.

De Commissie stelt zich voor het bijeen te brengen bedrag aan Directeuren aan te bieden, opdat dezen daarvoor zullen kunnen beschikken ten behoeve van de uitbreiding der Universiteit.

Moge onze God de liefde voor onze Vrije Universiteit bestendigen; ja vermeederen; moge Hij de harten bewegen tot offervaardigheid. Opdat ook hierin Zijn Naam de eere moge ontvangen.

Men kan zijn giften, 't zij in eens 't zij in driemaandelijksche termijnen, storten op de girorekening van het „Uitbreidingsfonds Vrije Universiteit” No. 122198.

Laat dan eerst dit in orde komen.

Wie weet of God dan ook niet een principiële kunstzinnige ontwaak over ons brengt.

Maar wij moeten loopen in Zijn weg.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De verzegelende werking van de Sacramenten.

Onze lezer Z. te A. dien we reeds een- en andermaal te woord stonden over doel en werking van het Sacrament, meer bepaald van den H. Doop, schrijft me, na m'n toelichting in ons nummer van 10 Dec. 1926 — „Kraag ditmaal wel veel van 'tgeheugen onzer lezers — wel in te zien, dat m'n zeggen, „dat de Doop dient om den geloovige verzegeling te doen van de afwassing der zonden” iets anders beduidt dan wat hij er aanvankelijk in las, „dat de geloovige door den H. Doop verzegeld wordt”.

„Doch” — zoo gaat hij voort — „daardoor kom ik thans tot de vraag:

„Is er wel wezenlijk onderscheid tusschen het zeggen „dat de doop dient om den geloovige te verzegelen” en de uitspraak „dat de Doop gelijk elk Sacrament, dient om den geloovige verzegeling te doen van de afwassing zijner zonden door den Geest en door het bloed van Christus?”

Wanneer aan den geloovige verzegeling is gedaan, van de afwassing zijner zonde, is die geloovige dan nog onverzegeld? Kan iemand verzegeling hebben ontvangen, van door den Geest en door het bloed van Christus gereinigd te zijn, zonder deel te hebben aan de verzegeling, waarvan 2 Cor. 1:22, Ef. 1:13b en Ef. 4:30 spreekt?

Van harte hoop ik, dat U deze vragen zult willen behandelen, intusschen wil ik trachten deze vragen nog wat nader toe te lichten. Naar mijn meening kan iemand wel door het geloof deel hebben aan het offer van Christus, zonder nog verzegeld te zijn op de wijze, waarvan de genoemde Schriftplaatsen ons spreken. Doch dan is aan zulk een geloovige ook nog in het geheel geen verzegeling geschied, ook niet van de afwassing zijner zonde door den Geest en door het bloed van Christus.

Het geloof, als de acte is dan wel aanwezig, maar daaraan is dan nog niet het onveranderlijk zegel gehecht. Het zegel, dat aan de acte kracht verleent, ontbreekt nog. Vandaar dat veler geloof, hoewel het een echt geloof is, toch zoo krachteloos is.

Voor de gedachte, dat de Doop zou dienen om den geloovige verzegeling te doen, is m.i. hierbij geen plaats, de verzegeling waarvan hier sprake is, kan door den Doop niet worden aangebracht, slechts wie de Kracht des Allerhoogsten, wie den Heiligen Geest heeft ontvangen, slechts die is verzegeld tot den dag der verlossing.

Hier komt natuurlijk de onder ons gangbare betekenis van den Doop in het gedrang, doch wij Gereformeerden zien menschen, die naar Art. VII geen menschenchriften, hoe heilig die ook geweest mogen zijn, gelijk stellen met de Goddelijke Schriften, noch de gewoonte met de waarheid Gods. Het is mij natuurlijk ook nu onmogelijk dieper op de betekenis van den Doop in te gaan, doch als U met mij instemt, dat de Doop in het N. T. „ook en voor alles de betekenis had van een belij-

denis” dan kan ik niet nalaten het uit te roepen: Och keerden wij tot dien schriftuurlijken belijdenisdoop weer terug!

Ofschoon ik niet kan blijven antwoorden op alle vragen, die men, naar aanleiding van een ontvangen antwoord, kan blijven doen, en van deze rubriek geen rubriek voor eindeloze discussie over één onderwerp mag maken — kan ik me, nu er geen andere vragen op behandeling wachten, wel de weelde veroorloven van nogmaals br. Z. te woord te staan.

Ik begin dan met den staart van zijn brief, dien ik, om niet te veel ruimte te nemen, zoo vrij was wat in te korten. Br. Z. meent, dat ik, door toe te stemmen, dat het zich onderwerpen aan den Doop in de dagen der Apostelen, ook en vóór alles de betekenis eener belijdenis had, in beginsel met hem koos voor wat hij noemt den belijdenisdoop, m.a.w. voor de bediening van den H. Doop aan volwassenen, die belijdenis van hun geloof deden, en tegen die aan de jongere kinderen der geloovigen.

Laat ik hem daarom even mogen zeggen, dat deze gevolgtrekking in 't geheel niet wettig is. Dat de Apostelen aanvankelijk in hoofdzaak alleen volwassenen doopten, die hun geloof belidden, was in 't minst geen afwijking van de bediening van den Doop aan de jonge kinderen der geloovigen, maar gevolg hiervan, dat de kerk des Nieuwen Testaments in eerste instantie niet uit kinderen maar uit volwassenen moest vergaderd worden.

Overigens kan ik me door Z.'s verzuchting uit den gard der zaak niet laten bewegen, voor den zooveelsten keer over den Schriftuurlijken grond van den „kinderdoop” te gaan handelen.

In de tweede plaats, wat Z. beweert, dat er geen plaats is voor de gedachte, als zou de Doop dienen om den geloovige eenige verzegeling te doen, omdat immers alleen de Heilige Geest verzegelt — ik wil hopen, dat dit zeggen een uitglijding van de pen is. Het is toch feitelijk niets minder dan een ontkenning van alle middellijke werking des Geestes en daarmee, tegen de uitdrukkelijke verzekering o.a. van Rom. 1:16 en Rom. 4:11 in, een verwerping van Woord en Sacrament als van God ons verordende en beschikte genademiddelen. En dit zou te lastbaar tegen Schrift en belijdenis ingaan, om er een woord aan te verspillen.

En wat nu betreft de vraag, om wier beantwoording het onzen broeder te doen is: of als aan een geloovige verzegeling is gedaan van de afwassing zijner zonde, zulk een geloovige dan (zelf) nog onverzegeld kan zijn — daarop is het antwoord natuurlijk ontkennend.

Als we in het algemeen spreken van het verzegeld-zijn van den geloovige, denken we daarbij n.l. aan zijn subjectief-(onderwerpelijke)-verzekering van zijn genadestaat. En wij nu niemand buiten den staat der genade de afwassing der zonden deelachtig kan zijn, sluit verzegeling van de laatste noodzakelijk de verzegeling van den eerste in.

We kunnen het ook anders zeggen.

We kunnen ook zeggen, dat de (onderwerpelijke) verzegeling van eenige genadeweldad van den geloovige, altoos ook een verzegelen is van hemzelf als eigenaar der weldad. Overigens zij men met het gebruik van de woorden zegel en verzegelen voorzichtig. Ze beteekenen in de H. Schrift, ook in 't N. Testament, lang niet altoos hetzelfde. En al naar de betekenis varieert, varieert ook het voorwerp van de handeling, en omgekeerd.

Evenals het verzegelen onder menschen, heeft ook de verzegeling, gelijk de Schrift er ons van spreekt in onzen God, allerlei verschillende voorwerpen en bedoelingen.

Ze dient nu eens om verborgen te houden; b.v. bij de sterren (Job. 9:7) en bij het Boek van Gods raadsbesluiten (Openb. 5:1); dan, om een door God beschikten toestand of verhouding te bestendigen; bij 't verzegelen van den afgrond waarin Salan geworpen werd (Openb. 20:3); ook om veilig te stellen te midden van gevaren de dienstknechten des Heeren tijdens de gerichten Gods op aarde (Openb. 7:3 en 9:4); vervolgens om te waarmaken, als echt en betrouwbaar: Christus als die het brood des levens geeft (Joh. 6:29), de Apostel Paulus, in zijn Apostelschap en de bediening daarvan (1 Cor. 9:2), de Gemeente, als het eigendom des Heeren (2 Tim. 2:9), de geloovigen als die gemeenschap met Christus hebben (Ef. 1:13) gerechtvaardigd zijn door 't geloof in Hem, Rom. 4:11 en deel aan de verlossing en heerlijkheid in Zijne toekomst (2 Cor. 1:22, Ef. 4:30).

Het is, bij zooveel variatie in hun betekenis, dus wel van belang, zich telkens als men de woorden „zegel of verzegelen in de Schrift ontmoet, zich rekenschap te geven van den zin, dien ze blijken het verband hebben moeten.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

Straatsma, De Gantelboer.

De A. K. Straatsma, die als novellist een goeden naam heeft en niet lang geleden met zijn boek „Late Lente” een bijdrage leverde tot de christe-

lijke romankunst, heeft een reeds van ouderen datum dateerenden roman opnieuw uitgegeven, onder anderen titel en naar dien titel, ietwat gewijzigde bewerking. Deze eerste druk is mij niet bekend, ook niet bij name, zoodat ik alleen spreken kan over de nieuwe uitgave, die „De Gantelboer“ heet.

Wie wel eens iets van De Struatsma's werk heeft gelezen, weet, dat hij gaarne zijn stof ontleent aan de omstandigheden van het gewone leven en dat hij dan in zulke door allerlei oorzaak dikwijls verwrongen verhoudingen de heilsame doorwerking van het christelijk levensbeginsel teekent. Veelal krijgt men daarbij den indruk, dat hij uit zijn eigen pastorale ervaring vertelt en in meer algemeen vorm bepaalde gebeurtenissen of omstandigheden beschrijft. In 't bijzonder wekt „De Gantelboer“ deze gedachte: de jonge dominee uit dat boek zal aan de eigen herinneringen van den auteur waarschijnlijk niet vreemd zijn. Juist de realiteit van deze figuur geeft aan dat vermoeden grond.

De jonge predikant is De Hartman, die met grooten ijver zijn dienstwerk is begonnen in Zeevoort, een Zeeuwsch plaatsje, waar men om verschillenden, maar niet zeer diepgaande redenen een orthodox predikant begeerde. En het verhaal, dat hier wordt verteld, betreft allereerst den Gantelboer, den koning van het dorp, maar is tegelijk een zeer belangrijk stuk levensgeschiedenis van den dominee; want de strijd, die hier wordt gestreden, is ook zijn strijd en de overwinning, die in de kracht des geloofs wordt bevochten, zijn victorie.

In forsche lijnen wordt de Gantelboer geteekend. Een machtige groot-grondbezitter, van wien vrijwel het heele dorp afhankelijk is; die laag neerziet op de arbeiders, zijn arbeiders en met de in zijn geslacht traditioneele hoogheid en zelfbewuste kracht zijn positie handhaaft. Er gaan allerlei geruchten over zijn verhouding tot Janna, de vrouw van zijn ploegknecht, en — 't blijkt voldoende tusschen de regels door — die geruchten bevatten maar al te veel waarheid. De Gantelboer blijft echter ook in deze verhouding de hooze gebieder, die andere rechten heeft dan een gewoon mensch. Hij heeft Janna, dienstbode op den Gantel, weten te doen trouwen met Jan, den ploegknecht, en daarmee bij de geboorte van Janna's zoontje alle praatjes den kop ingedrukt. Zelf is hij daarna ook getrouwd en er schijnt geen wolkje aan den hemel te zijn.

Maar Jan, de knecht, is lastig en vangt de Gantelboer onrust, dat hij iets weten zal van den toestand, die nog altijd, maar voor de menschen verborgen, bestaat. 't Komt tot een botsing met Jan en tot ontslag. Om zich nu ook van Janna te ontslaan en haar verder te doen zwijgen, koopt de Gantelboer haar een halssnoer, dat hij zelf haar gaat brengen. In het gesprek, waarin hij haar zijn boodschap doen wil, is van haar zijde koele bejegening, die hem woedend maakt en ze laat het pakje onaangeroerd. Maar 's middags, als ze alleen zit, kan ze toch de begeerte niet weerstaan eens te kijken. Ze bewondert het mooie snoer, bewondert zichzelf eens voor den spiegel, vast van plan, het niet gewilde geschenk terug te brengen. Maar Jan overvalt haar — een hevige scene volgt en zij vlucht uit haar huis naar haar ouden vader en moeder.

Daar komt ze in 't donker aan en door haar onrust gedreven, vertelt ze alles. Nooit hebben de ouders iets van de booze geruchten willen gelooven. Arme, maar eerlijke en onbesproken menschen, hebben ze zulk een schande steeds onmogelijk geacht. Nu echter hooren ze uit Janna's eigen mond de waarheid en die schokt hen zoozeer, dat ze haar de deur wijzen. Janna gaat. Maar ze raakt

in een sloot en verdrinkt. En de vader, hartlijder, kan den schok niet doorstaan en sterft.

Zoo is er in eens een drama in 't stille dorp. En het bekend worden van de toedracht der zaak doet een algemeen misnoegen, maar mompelend geuit, tegen den Gantelboer opwrokkelen.

De dominee doorleeft moeilijke dagen. 't Was hem al zwaar, als zieleherder op te treden in het huisje van Lena, Janna's moeder, maar 't wordt nog veel moeilijker voor hem als 't blijkt, dat de menschen van hem verwacht hadden, dat hij op 't graf eens duchtig de waarheid zeggen zou aan het adres van den bewerker van al het leed. Als hij dat niet doet, maar met het gebeurde tot de harten der menschen gaat, keeren ze zich van hem af, wrevelig, omdat hij een grooten mijnheer niet heet, aangedurfd. Dominee bemerkt overal een stillen tegenzin tegen hem en hij heeft een zwaren strijd met zichzelf te doorworstelen.

In deze dagen van gisting beleeft ook de Gantelboer zijn moeilijkste momenten. Lena heeft hem staande gehouden, toen hij voorbij haar huisje fietste en ze heeft hem toegeroepen, dat ze in den dag der dagen tegen hem getuigen zal voor Gods rechterstoel. Dat vlijmende woord heeft zijn ziel, onrustig en gefolterd door bange gedachten, aangegepen. Hij kan er niet van los komen. Troost heeft hij gezocht bij zijn ouden vader, een Gantelboer van het onvervalsche soort, maar in diens raad: „een paar bankjes“ geen vrede gevonden. Van zijn vrouw, die stil is en niets laat merken, ofschoon ze alles weet van Jan, die haar het snoer heeft gebracht, keert hij zich af, half uit onwil, meer uit vrees. Hij is alleen, alleen met zijn ziel en zijn zorgen.

Dan komt 't mooiste deel van 't boek.

Lena gaat sterven, maar ze kan niet sterven. Ze heeft haar vrede verloren. De stille rust van haar leven, dat door Godsvertrouwen gedragen werd, is weg. De dominee spreekt met haar en wijst op de oorzaak: ze heeft zich tot rechter over den Gantelboer gesteld en eerst als ze dezen vergeeft zal ze in vrede kunnen sterven. De oude ziel worstelt een ganschen bangen nacht, meest nog, omdat de dominee, die met haar bidden zou, opbield bij de woorden van het onze Vader... „en vergeef ons onze schulden gelijk...“ zeggende, dat hij niet voortbidden kon.

Maar den volgende morgen laat ze hem roepen. Ze kan nu doen wat ze doen moet en ze bewijlt er in, den Gantelboer aan haar bed te zien. De dominee, dankbaar en gesterkt, gaat dezen de boodschap brengen. En weer maken we een felle zieleworsteling mee door, nu van den grooten man, die buigen moet. Heel een langen dag duurt die strijd. Lena wordt van uur tot uur zwakker, hij weet het, maar gaan kan hij niet. Eerst als de avond diep over de landen ligt, wringt hij zich los aan zijn banden van hoogmoed en onwil en hij gaat zijn moeilijken tocht. Lena leeft nog, kent hem en spreekt fluisterend... „arme man... Jezus“... Maar nog is er het leven, ze wacht nog. Tot de dominee begrijpt. En naar het bed gaande bidt hij het Onze Vader voor haar af. Voor hij klaar is, is Lena overleden.

De Gantelboer neemt Janna's jongelje, zijn zoontje, mee naar zijn huis en na nieuwe, moeilijke dagen, vindt hij vrede in Lena's laatste woord: Jezus.

Ik moest het verhaal ietwat uitvoerig weergeven, om de lezers de kracht er van te kunnen doen zien. In dat slotgedeelte, dien zwaren zielestrijd om vergeving te schenken en te vinden, ligt de waarde van dit mooie boek. De Schrijver is er in geslaagd de uitbeelding treffend waar te maken. Hier is inderdaad motief voor een romantisch-dramatisch verhaal en het gevaar was groot, dat allerlei om-

standigheid den Schrijver van de hoofdzaak afvoeren zou. Maar — en dat acht ik de groote verdienste — hij heeft zich weten te concentreren op wat het doel was van zijn boek: de strijd, die vrede brengt, de worsteling, die door genade tot overwinning leidt. En bij den dominee, die zijn rijpingsproces doormaakt, en bij Lena, en niet het minst bij den Gantelboer zelf is de ontleding van het zielegebeuren zuiver en goed. Daardoor gaat er geestelijke kracht uit van dit boek, een klaar en helder getuigenis, dat tot hart en geweten spreekt.

Ik zou wel op enkele zwakke steenen kunnen wijzen, die mij bij het lezen opgevallen zijn. Maar die „zitten“ alle in den buitenkant van 't verhaal, in de entourage van menschen en dingen. De hoofdzaak, waar het op aankomt, is voortreffelijk, van samenstelling zoowel als van vorm, van ontleding zoowel als van weergave. Daarom meen ik dit boek te mogen begroeten als een aanwinst voor onze christelijke romankunst, die met dergelijke, door ervaring gedragen en door levensinzicht gerijpte boeken, belangrijk wint aan kracht.

C. T.

HET BOEK VAN DE WEEK.

De Heilige Johanna — door G. B. Shaw.

De Maagd van Orleans, „La Pucelle“, is wel een der figuren in de historie, die het meest de aandacht getrokken hebben, de eeuwen door. Ze is een der helden der romantiek in de geschiedenis, zooals Karel de Groote en Koning Arthur dat ook zijn; maar zij staat dicht bij de eerste, in zoverre zij niet een half-mythische figuur is, zooals de heldenkoning der Britten, maar, als Charlemagne, met beide voeten stevig en vast slaat op den bodem der historie, al is er een aureool van wonder en ten slotte van heiligheid om haar hoofd geweven.

Wel zeer bijzonder is de geschiedenis van Jeanne d'Arc, vóór en na haar sterven: een eenvoudig boere-meisje, dat het zieltogende Frankrijk tot nieuw leven verwekte; dat aan de Engelschen, die, in bond met Filips „de Goede“ van Bourgondië, bijna heel „la belle France“ overheerden, belotte Orleans, het laatste Fransche steunpunt en den sleutel tot het Zuiden, te nemen; dat den jongen man, die zich koning van Frankrijk noemde, maar de echtheid van wiens geboorte zelfs in twijfel getrokken werd, naar Reims ter kroning voerde; dat, na al deze groote daden te hebben verricht, in 1431 door de Bourgondiërs te Compiègne werd gevangen genomen, aan de Engelschen werd uitgeleverd, en na rechterlijk vonnis wegens ketterij en toovenarij werd verbrand te Rouen; dat in zekeren zin gerehabiliteerd werd in 1456; en dat eindelijk, in 1920, heilig verklaard werd.

Het bovenstaande houdt meteen in een ruwe schets van het groote verschil in beoordeling van de Maagd van Orleans door alle eeuwen, die volgden op haar meteorische verschijning op het wereldtoneel.

En kan het anders of de vele schrijvers, die zich met haar hebben beziggehouden, moesten een zeer onderscheiden beeld van haar ontwerpen, al naar mate hun landaard en kunstrichting en wereldbeschouwing?

Degene, die de Maagd geteekend heeft in het historische toneelstuk, Hendrik VI, dat op naam van Shakespeare staat, laat de Franschen al wel profeteeren, dat ze als heilige vereerd zal worden (zag hij daar even 1920 aan den verren, verren gezichtseinder?), maar de Engelse lords en de Engelse schrijver zelf kunnen haar niet anders zien (de dramaturg stelt haar tenminste ten slotte niet anders voor) dan als een tamelijk vulgair type van meisje, dat zegt „Laat me toch eens

weten te vermoeden met raadselspreuken, die de vragen vermenigvuldigen, maar de antwoorden niet. Dan gaat hij zitten als gelijke onder gelijken, als leeraar onder leeraars; en hij heeft voor wie hem spreken wil, een adres en een spreekuur. Men kan rustig overwegen, wat Hij leert. De staande Jezus is de profeet, die getuigt; de zittende Jezus, de kathederszetter, is de leeraar, die betoogt. Als hij staat, dan werpt hij het wonder tusschen de menschen in, dat zij schrikken en beven. Als hij den katheders bezet, dan legt hij het wonder weer uit; het blijft een wonder van boven, maar de verschrikte menschen mogen zich gewennen aan God en vrede hebben.

Daarop beriep Jezus zich in zijn lijdensnacht op zijn katheders. Indien hij alleen had „gestaan“, en als een wolkbreuk, als een donderslag, als een aardbeving aan de dommelende menschen voorbijgetrokken was, hij zou onze Middelaar niet kunnen zijn. Maar de katheders bewijst, met zijn „staan“ in Gods huis, zijn Messiaansche trouw. Het geheim van zijn messiaanschen arbeid is immers, dat Hij zich schikt naar onze bevattings; dat Hij ingaat tot onze beperktheid en zonde en daarin uitwerkt Gods verborgenheden? Jezus heeft zijn katheders temidden van den stoel der dwazen en leugensprekers gesticht; en dat is Zijn gehoorzaamheid. Zijn kathedersloosheid bewijst dat Hij het platte vlak van onze menscheijke overleggingen snijdt van boven; doch zijn katheders bewijst, dat Hij ons

GREPEN UIT DE SCHRIFT.

I.

De katheders van Jezus

Dagelijks zat ik bij u, lezende in den tempel. Matth. 26: 55.

Het is een vertroostende gedachte, dat Jezus een katheders heeft gehad. Een katheders is een „zit-stoel“, gelijk die door Israëls leeraars wordt bezet; hij behoort tot hun leeraarsambt. Jezus heeft in den tempel gestaan, maar hij heeft er ook gezeten. En dat is van zóó groote betekenis, dat hij in zijn lijdensnacht zich niet zoozeer op zijn staan, als wel op zijn zitten beroept. Dagelijks „zat“ ik bij u in den tempel, zoo luidt zijn zelfverdediging.

Eens kwam Jezus op het loofhuttenfeest in den tempel. Duizenden verdronken zich om de katheders van Israëls voornamen leeraars en gracieuse priesters. Want die deftige heeren pleegden alleen maar te zitten; zij „zaten“ er voor. Ze waren de officiële geestelijke stand; men moest hun adres maar weten en wie wat noodig had, moest maar tot hen komen. Israëls leeraars zitten; het zijn katheders-menschen; ze hebben niets van driftige, opstandige profeten, die, geroepen of ongeroepen, betaald en niet-betaald, uit de drift der ziel tot de menschen komen, omdat de menschen zelf niet

komen tot hen. Welnu, op dat loofhuttenfeest, toen de heele geestelijke stand prialde in zijn voornamen katheders, zooveel voet boven den beganen grond, toen kwam Jezus binnen. Hij had geen katheders, hij was als leeraar zonder tabberd niets vergeleken bij de kathedersheeren. Maar Jezus „stond“ en „riep“. De anderen zitten. Hij staat. De anderen doceren met rustige, ietwat vermoede stem; zij doceren de schare, die de wet niet weet. Maar Jezus getuigt, profeteert, hij roept, men kan ook vertalen „schreeuw“. Dat was de bliksem, die plotseling het huis der kathederswijsheid lekken kwam. Het brandende messiaansche getuigenis tegen het verflenste rabbijnistische betoog.

Maar denk nu niet, dat Jezus alleen maar „staat“ en „roept“, gelijk Israëls leeraars met zitten genoeg nemen. Jezus doet meer dan getuigen; Hij betoogt ook. Het zou een kwade Zaligmaker zijn, die met bliksemschichten werpt, en wel verteert en verblindt, maar niet „verlicht“ een iegelijk mensch, komende in de wereld. Neen, een Christus kiest den katheders ook. Niet hem alleen; maar wel hem ook. Als hij tegenover het doode woord der Schriftgeleerden heeft gesteld de levende getuigenis Gods, dan wil hij dat ook uitwerken in rustige uren voor wie hem nader over deze dingen hooren wil. Dan is Jezus barmhartiger dan zij, die alleen met paradoxen werpen, om uw gedachten te verwarren en die slechts

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van

een po
dat ha
in ha
zijn; d
zegt d
relatie
dat de
booze
Dat is
punt v
„Maag
Van
schen
eens;
leerst
Vol
Maag
treden
fen he
natuur
Zelfs
Jung
verlie
den En
met de
historie
kunst
er niet
laat ha
haar be
gebeur
echte
brouwk
Al de
legenda
door Qu
fende B
onderw
In de
schrijve
glorieuz
de nog
die in z
het gev
psychia
kunsten
meening
kennen.
En es
in 1923
lezende
der hee
Joan
Op z
als Sha
Twee j
gelijks
grootme
naturali
ouden c
tisch o
Tristan
welke h
Cornw
Dat v
week
Joan v
1924 te
stuk in
drnk we
Shaw p
room be
hij ook
zeer ins
de van